

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinsheimii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Cap. 5

urn:nbn:de:bsz:31-103771

*Ac veluti magno in populo, cum sepe coorta est
Seditio &c. Raderus.*

*Nihil tam incertum, nec tam inestimabile est, quam animi multitudinis. Liu. 31. 34. 1.
Multitudo omnis, sicut natura maris per se immobilis est: ut venti & aura ciant, aut tran-
quilli, aut procellosi. Idem 28, 27, 10. ex Polybio Seneca Herc. Fur. vtrf. 169.*

*Illum populi fauor atomium,
Fluctuque magis mobile vulgus,
Aura tumidum voluit inani.*

Vulgaram eam similitudinem appellat idem Liu. 38, 10, 3.

9, 4, 24. *SPECIEM MULTITUDINIS*) Simile strategema Eumenis adnotat Diodorus 19, 37. & scriptores vitæ, cum Polyæno 4, 8, 4. Ignibus accensis speciem auctorum aut manentium castrorum obiectam hosti reperies apud Liu. 27, 44, 7. & alibi passim.

9, 4, 25. *SED METVRE*) Aliæ edit. addunt, *sed, non traditur meture*, quod eliminandum censuit Palmerius cum Modio; defendit Acidalius, & sane tolerari potest. Habent quidam, *sed ut traditur*, ex quo Acid. *sed haud traditur*. placet, si etiam facias, *profugerint*.

9, 4, 26. *OXYDRACARVM*) Negat Arrian: 6, 2, 18. *Infortunium hoc in Oxdracis Alexandro obtigisse communis opinio est: quod tamen apud Mallos, liberam Indorum gentem, accidit. Nam & urbs Mallorum erat, & à Mallis ichus fuit Alexander. Porro statuerant quidem Malli Oxdracis sese coniungere, atque ita prælium inire, sed Alexander itinere per arida & siculosa loca facto eos præuenterat, priusquam aut Malli Oxdracis, aut Oxdracæ Malli adiumento esse possent. Inter eos qui apud Oxdracas hoc accidisse tradunt, est etiam Lucianus Dial. mortuor. 14. 14. Appianus lib. II. Ciuil. sub fin. L. Ampelius, qui vocat Oxdracas, & Stephanus in Ὀξυδράκων, & Pausanias in Atticis. Verum Plutarch. cap. 110. & de fort. Alex. 1, 1. & 2, 29. item Strabo, scribunt in Mallis hoc esse gestum.*

9, 4, 27. *NE COMMITTERET*) Istud committere absolute dictum volebat eruditissimus Vir ad Albinum Capitolini, ut in glossis *Committere, συμμάχεσθαι* peritur. Sed cum hic sequatur vox *obsidionem*, ad ipsam committendi verbum refertur videbatur. Numquid autem scripsit Curtius, *monere cepit, (ut) omitteret, aut certe differret obsidionem*.

9, 4, 28. *DEMOPHOONIA*) Sic etiam vocat Diodorus 17, 98. Cicomantes Plutarchi c. 80. huc, opinor, nihil pertinet.

9, 4, 29. *NON PECVDVM FIBRAS*) Sensit igitur eotempore (nam alias & ipse superstitioni deditus fuit) quod apud Cicron. de diuin. 2, 24. Hannibal, Rex enim Prusias, cum Hannibali apud eum exsulanti pugnari placeret: negabat se audere, quod exta prohiberent. *An tu, inquit, caruncula vitulina manu, quam imperatori veteri credere?*

9, 4, 33. *VELVT IN SOLITVDINE*) Sic apud Ioseph. de bel. Iud. 7, 6. Romani incendio porticus intercepti, in oculis suorum perierunt.

9, 5, 1. *EXCEPTVM*) Iosephus ibid. narrat Artorium quendam ita salutem sibi parauisse in clamato Lucio contubernali, ut desiliens exciperet: si faceret, heredem ex asse sibi fore. Lucius ergo eum excepit, sed pondere desiliens, strato lapidibus solo illisus, statim exspirauit.

INCREDIBILEM) De eximio Coclitis Horatii facti L. i. 2, 10, 11. *rem ausus plus fama habituram ad posteros, quam fidei.* Ouidius in epist. Paridis versu 60.

Vera

Vera loquat: veri non habitura fidem.

Sic enim lego, vulgo vero non hab. fidem. Seneca epist. 94, 51. *Dux res plurimum roboris animo dant, fides veri, & fiducia: utramque admonitio facit. Nam & creditur illi &c.* sic explicat quid sit fides veri. Ipse Ouid. Fastror. 3, 662.

nostras peruenit ad aures

Fama, nec à veri diffides illa fide.

9, 5, 2. *NAMQUE*) Vox nihili, ab ineptis correctoribus intrusa. Sic cohaeret oratio, *rem ausus incredibilem, in urbem hostium se immisit.* nec habet illud quum, quum ille rem ausus &c. vnde se sustentet, nisi perperam inserta remoueas.

SALV SEMET IMMISIT) Male narrat Orosius 3, 19. cum murum ascendisset primus, vacuam civitatem ratus, solus introrsum desiluit. Melius tamen auctore suo Iustino 12, 9, 5. ad urbem eorum dicit. *Quam desertam à defensoribus cum de muro, quem primus cepit, animaduertisset, in urbis planiciem sine ullo satellite desiluit.* Si enim hoc verum, vnde illi hostes, qui statim cum eum solum conspexissent, undique concurrunt? Vidit absurditatem Orosius, & leniuit, non sustulit. nec enim credibile est quicquam euenisse, vnde vacuam urbem putare potuisset Alexander. parco cetera persequi, nec vacat. Paris autem animi, quamquam euentu dispari, militis cuiusdam Christiani facinus recitat Robertus Monach. Histor. Iherosol. lib. 6. à pr. qui sub Boamundo castellum Antiochenum oppugnans, ceteris pulsus, vnus in superiori turris fastigio remansit, cuius egregia funera vniversus nostrorum exercitus vnanimiter plangit. Ille enim vt vidit se solum esse derelictum, tamen in se animum gerens inuictum, vt vnus inter molossos capis se vrinque defendere; lapidesque & camentum de parietibus auellebat, & super ipsos qui eum impugnabant propiciebat. Tandem mille sagittis onustus, vt vidit quod moriem non euaderet, moriem sibi accelerauit, quoniam cum clypeo & armis vbi turbam densorem esse conspexit, in medium prosiliuit, suisque interfectoribus tormentum fuit. in quos se iaculatus est. Alexandri autem factum, quo auctore nescio, sic recenset Fulgos. 3, 2, 6. cum effractis scalis cum duobus tantum remansisset comitibus, quanquam multis acceptis vulneribus, nunquam de se hostibus dedendo verbum fecit, sed vt erat confossus, à muris saluus ad suos se recepit. Porro temeritatis eam ob causam arguitur ab amicis apud Arrian. ex Nearcho 6, 2, 29. à Philippo apud Lucian. dial. mortuor. 14, 15. & ab Hegesippo 5, 19. vbi hæc res non incommode exponitur. Notandum etiam quod Eustathius ad Homer. Iliad. 5, 4. scribit, Indos aspectu desilientis territos recessisse paulisper, ex splendore armorum, non hominem quendam, sed spectrum in eos ferri arbitrati. Quod ex Plutarchi cap. 110. desumptum est.

9, 5, 4. *NE CIRCVMIRE POSSET*) Numquid hæc ex superioribus temere repetita? Vidantur.

9, 5, 5. *VNUM*) Plutarch. cap. 110. *Assistebant ei Peucestas & Linneus* (qui nostro *Timæus*) quasi statim à principio ipsi adfuissent. quod & similis vero. Nam & Arrian. 6, 2, 12. narrat, in eadem scala post Alexandrum statim ascendisse Peucestam, Leonnatumque & Abrean. deinde ceteros festinantes pondere suo rupisse scalas.

PROPIVS ACCEDERE) Eiusmodi pugnae multae narrantur ab auctoribus. de Agide Spartano habes supra 6, 1, 3. de Alcibiade apud Plutarch. in extrema vita. Adde Iosephum Iud. 7, 1. de Sabino.

9, 5, 9. *HVIVS MAGNIT. SAGITTÆ*) Vide supra ad 8, 9, 28. Xenophon. *ἀναβάς*. lib. 4. de Carduchis: *Arcus ternum fere cubitum habebant, sagittas, binis cubitis longiores. Nervos, emissuri sagittas, versus imam partem arcus tendebant, pedem sinistrum adplicantes: sagittæ ipsos clypeos & loricas penetrabant.*

9, 5, 11. *SVBIECTO MVRONE*) Rectissime *subiecto*. an *damnes* tamen, quod alicubi memini videre, *subiecto*? Acidalius. Ego quoque diuinabam, *subiecto*: adiutus non ab simili loco Statii 11, 563.

Vique super stantem, primumque in pectore sensit,

Erigit occulte ferrum

9, 5, 12. *PROCVL STVPENT. CETERIS*) Statius 9, 538.

Non tamen ante enses, galeamue audacia cuiquam

Tangere, vix credunt oculis, ingeniisque horrent

Fumera

9, 5, 13. *NE SIC QVIDEM*) Legendum ergo in Galtero:

Sed neque sic proferre potens venerabile corpus.

Raderus citavit: *Sed neque se &c.* Ipsum auctorem nancisci non potui, quod magnopere optabam, saltem vt viderem an ad supplenda Curtiana fragmenta praesidii aliquid inde peti potuisset.

9, 5, 14. *TANDEM PEUCESTES*) Hunc omnes testantur Alexandro periclitanti adfuisse. Plutarchus cap. 110. Arrian. 6, 2, 12. Diodor. 17, 99. De Leonnato non omnes consentiunt, vt nec de Abrea Duplaro. De Aristono nulla apud alios mentio in hoc Alexandri discrimine, alioqui inter primos etiam Alexandri duces, qui infra 10, 6, 16. de creando rege dixit sententiam. Raderus. *Peucestes Alexandri Magni seruator* hinc appellatur Plinio 34, 8, 23. Meminit eius solius in hoc negotio Iulianus in Caesaribus.

9, 5, 15. *ARISTONVS*) Ἀριστῶν πραιὸς πικρῶ. Arrian. 6, 5, 9. vbi inter corporis custodes numeratur. Apud Sabellicum vitiose *Aristonius*. Diuersus ab hoc Ariston Paonum praefectus supra 4, 9, 24. Compositum nomen est, vt *Μισσησῶν*, Plutarch. Arato cap. LI. Eodem nomine statuarius apud Pausan. pag. 332, 20.

9, 5, 16. *TIMÆVS*) Plutarcho cap. 110. est *Limnaeus* & orat. de fort. Alex. 2, 29. *Limnaeus*.

9, 5, 18. *SVBMISERAT CLYPEVM*) *Palladis* *liata* *seno* *interie-*
cto, *regem* *protexerat*. Arrian. 6, 2, 8. & 13. Detraxerat id templo *Minervae*, cum primum in Ilium venisset. Arrian. 1, 5, 9. Ceterum festinabundus, vt apparet, Sabellicus, ex hoc Curtii loco maleintellecto, scripsit: *Timæo & Peuceste cadentibus, duos reliquos graniter vulneratos*. Cui tamen eodem libro in distributione prouinciarum post Alexandri mortem *Babylonios* euenisse tradit.

9, 5, 19. *TERRVISSET ALIOS*) Linius 10, 29, 1. de P. Decio: *Romani* *duce* *amisso*, *quae* *res* *terrari* *alias* *esse* *solet*, *sistere* *fugam* &c. Nam etiam fama occisi *vulnerat* *re* *ducis*, *exercitus* *perniciosa*, vt Gruterus discurs. in Tacit. cap. 11. plurimis exemplis ostendit. Quibus addi potest Robert. Monach. Histor. Iherosol. lib. 6. à pr. *Boamundus* *graniter* *sagittatus* *est* *in* *senore* &c. In eius infirmitate aliorum *virtus* *corrumpit*, quoniam *vnusquisque* *miserabilem* *casum* *sui* *Ducis* *admodum* *doluit*. *Pugnam* *dimittunt* &c. apud Chryostomum *ἐπὶ* *μαγ* *Ἰερῶν* cap. 14. *virginitatem* *impugnantes* *inquiunt*: *τῶ* *ἐπατηρῆ* *πρόντ* &c., *πῶς* *ἀνάγκη* *τῶ* *σπερῶμετ* &c. *διὰ* *αὐτῶν* *τῶν* *ἰννακῶν*. *Duce* *cadente* *inevitabilem* *esse* *confusionem* *exercitus*. Lau. 29, 34, 18. *ceteros*, *ducis* *praecipue* *territor* *cade*, *effuse* *fugientes* &c. Silius 4, 102.

Ductore amisso pedibus se credere *Celtae*.

Buchanan. hist. Scotic. lib. 3. in ipso pugnae ardore *subornatus*, *qui* *Britones* *moneret*, *vt* *Arcturo* *caso*, *rebus* *perditis*, *sue* *quisque* *saluti* *consuleret*. *Ex* *vox* *in* *fugam* *eos* *verit*. Cui factio similimum de Iugurtha narrat Sallust. 101, 8. & Pantaleon de viris Illustr. German. in Othone Magno: item Frontinus strategem. 3, 4, 9. idque faciendum docet Onofander

ander cap. 23. Apud Marcellin. 16, 29. *cataphracti equites viso rectore suo leuiter vulnerato &c. dilapsi quæ quisque poterat, pedesque calcando cuncta turbassent &c.* Duo etiam exempla Zonaras, in Constantino Leonis, & Basilio Porphyrogenito refert, vbi propter equum ducis fortuito elapsus exercitus, occisum Imp. ratus fugeret. Hinc ergo occultare ducis casum conueniunt viri prudentes, vt præter eos, quos Gruter. §. 11. eius discurs. adducit, in Brasida exemplum est apud Thucyd. 5, 2, 18. Huc autem proprie pertinet obseruatio Gruteri in extremo illo capite, *Vix inuenimus vicisse sine duce militem, nisi ira & indignatione ita recenti, vt sensum mali sui minime aut sentiret, aut perpenderet.* Subiicit deinde cum hoc Curtiano exemplum C. Attilii ex Polyb. 2, 28. & Samnitium ducis ex Liuii 9, 22, 6. Quibus confer Baldeu vinum regem, accepto gradu vulnere ab equo defluentem, apud Albert. Aquenf. Hist. Hierof. 9, 22. *Quod sui commitiones vt viderent, statim dolore inastimabili commoti, amplius & validius caperunt hostes cadere & persequi, quosque alij occisi, alij in fugam versi.* Zonaras de Scipione Iliertigitanos oppugnante: *Neque prius urbem cepit, quam ipsomet mania conscendere ausus, vulneratus est. Milites enim reuercundantes, & illi metuentes, promptius subierunt, & potius victoria, hominibus omnibus occisis, totam urbem incenderunt.*

9, 5, 20. **NON SENIBVS &c. PARCITVR**) Idem Arrian. 6, 2, 16. Repete modo relata Zonara verba, & de eadem expugnatione Liuiana isthæc 28, 30, 4. coniunge: *Tum vero apparuit ab ira & ab odio urbem oppugnatam esse, nemo capiendi viuos, nemo patientibus ad direptionem omnibus, præde memor est: trucidans inermes iuxta atque armatos, feminas pariter ac viros: usque ad infantium eadem ira crudelis peruenit, ignem deinde telis injiciunt, ac diruunt quæ incendio absumi nequeunt: adeo vestigia quoque urbis extinguere, ac delere memoriam hostium sedis cordi est.* Lucan. 2, 105.

*Non senis extremum pignus vergentibus annis
Præcipitasse diem: nec primo in limine vitæ
Infantis miseri nascensia rumpere fata.*

Liuius 42, 63, 13. de expugnatione Haliarti: *In primo tumultu capta urbis seniores impubesque, quos casus obuios obtulit, passim caesi.*

9, 5, 21. **PTOLEMÆVS M)** In eo autem præcipue mihi errasse videntur qui Alexandri res conscripserunt, quod Ptolemæum Lagi F. vna cum Alexandro & Peucesta scalam conscendisse scribant, iacentemque obiecto scuto protexisse, ideoque Ptolemæum Soterem, id est seruatorem à militibus appellatum fuisse, quom alioqui Ptolemæus ipse scribat se huic pugna non interfuisse: sed eo tempore copiarum ducem aduersus alios barbaros pugnasse. [Arrian. 6, 2, 23. vbi monet historicos, vt sint in tradendis rebus diligentiores.] At enim Pausanias in Atticis pag. 10. tradit Ptolemæum Alexandro in Oxdracis periclitanti præ cunctis regis amicis auxilio fuisse. Raderus. Stephanus Ὀξυδράκει, vtramque opinionem tangit. L. Ampelius decus id Ptolemæo tribuit.

NON REFRAGATVS) Acidalius exturbat non, ego retinendum iudicem, nisi membranis absit. Non enim opus est, vt ironiam suspicemur, quoties occurrit vocula scilicet: interdum enim est serio valde affirmantis pro certo rem ita se habere: vt apud Ciceron. Epist. Famil. 13, 26. *Peto igitur à te, tanto scilicet studio, quanto intelligis debere me petere &c.* Eadem notio vocis videlicet in corrupto loco Liuii 23, 12, 14. *Hostium cepi bina castra, præde videlicet plena: & commeatuum, frumentum & pecuniam date.* Legendum: *præde videlicet plena & commeatuum: frumentum & pec. date.* nec vero historici grauitatem eiusmodi ironiæ decent. Similis est locus Liuii 34, 15, 10. *Cato ipse, haud sanè detractor laudum suarum multos casos ait, numerum non scribit.* De

Cato-

Catone obiter addo, idem elogium ei tribuere Plutarchum in vita cap. 27. Quintilianus 12, 1. mitius: Cicero minime sui contemptor.

TANTA COMPONENTIVM) Arrianus 6, 2, 23. de hac ipsa re: *Hec mihi per digressionem dicta sunt, ut in tantorum facinorum & casuum expositione posterius plus diligentia adhiberent.* Eadem querela Tacit. 3, 19, 3. *Adco maxima quaeque ambigua sunt, dum alij quoquo modo audita pro comperitis habent; alij vera in contrarium vertunt: & gliscit virumque posteritae.* & 4, 11, 6. *Mihi tradendi arguendique rumoris causa fuit, ut claro sub exemplo falsas auersiones depellerem &c.* Sic Thucydides 1, 4, 2.

9, 5, 25. *CRITOBVLVS*) Critodemus Arriano 6, 2, 17. vbi Philippus Acarnan, qui in Cilicia ad Tarsum curauerat Alexandrum? supra 3, 6, 1. an extinctus interim, an clinicam tantum, non vulnerariam professus? alii enim medicorum ophthalmici, alii clinici, alii vulnerarii, raro vnus omnes medicinae partes profitebatur aut exercebat, ut nec hodie vbi Osthanes? de quo Plinius 30, 1, 21. *Non leuem & Alexandri M. temporibus auctoritatem addidit professioni secundus Osthanes, comitatu eius exornatus, planeque quod nemo dubitet, orbem terrarum peragravit.* Sed Philippus Acarnan etiam vulnerarius fuit, ut ex 4, 6, 17. apparet. Sed postea extinctum credo. quando nulla amplius eius mentio. Raderus. De Osthane quod ait, dupliciter fallitur. nec enim eum medicum fuisse dicit Plinius, sed magum: nec de ipso vltima verba Plinii, *orbem terrarum peragravit*, accipiunda; sed de arte seu professione magiae. quod sequentia clamant: *Extant itaque & apud Italas gentes vestigia eius &c.* Sed ad Critobulum reuertimur: eiusque nomen secundum Popmam ex Plin. 7, 37, 2. affirmamus. *Magna & Critobulo fama est extracta Philippi regis oculo sagitta, & citra deformitatem oris curata orbitate luminis.* Philippo id acciderat in obsidio Methonae apud Diodor. 16, 34. Iustin. 7, 6, 14. hunc igitur etiam ex paternis medicis secum duxerat Alexander.

9, 5, 28. *SINE MOTV PRÆBVI CORPVS*) Plin. 11, 45. *Varrices C. Marium, qui septies Consul fuit, stantem sibi extrahi passum vnium hominem (Chiffletius recte hominum) Oppius auctor est. Cicero. Tuscul. quaest. 2, 22. C. Marius cum secaretur, vetuit se alligari: nec quisquam ante Marium solutus dicitur esse scelus.* vbi multa praecleara de dolore tolerando, virisque digna.

9, 5, 30. *CERTIOREM SPEM*) Siue: *certiore spe salutis eius in castra se reculerunt.* Acidalius. Videtur non necessaria mutatio. Castra autem intellige, quae ad urbem erant, ne confundas cum iis quae ad confluentes Aefinis & Hydraotis apud Arrianum 6, 2, 26.

9, 6, 1. *FAMAM MORTIS SPÆ*) Aliter paulo Arrian. 6, 2, 27. Diodor. 17, 99. hanc etiam inter causas numerat seditionis à Græcis concitatae, quae seq. cap. exponitur.

9, 6, 2. *QUIES NECESSARIA*) Sic de Carolo V. Surius ad An. MDXLVII. *Noribergae dies quinque confirmanda valetudinis causa permansit.*

9, 6, 6. *AT CRATERVS*) Apud Arrian. 6, 2, 29. *Nearchus auctor est amicos qui eum deducebant factum eius reprehendisse, quod se tanto discrimini pro exercitu obiecit: neque enim id ducis, sed militis officium esse.* Eadem Suidas in 'Αλιξανδρῶ, ex Arriano. Confer similitimum locum Lucani 5, 680.

Circumfusa duci stetit, gemituque suorum

Es non ingratis incesit turba querelis:

Quo te diue tulit virtus temeraria Caesar? &c.

Sic apud Gregoram 7, 11. Imp. Michaël à patre prolixè obiurgatur, quod Imperator, non ex Imperatorio debito rem gessisset, vitam suam sic obiectans casibus, & in suo corpore
Romane